

Aan: Voorzitter en leden van de gemeenteraad

Datum 24 april 2025
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Contactpersoon Wim Verboom
Telefoonnummer 0800 8446 000
E-mailadres wim.verboom@vggm.nl

Onderwerp Toekomstige veiligheidsrisico's

Geachte voorzitter en leden van de gemeenteraad,

Onze samenleving verandert. Dit geldt ook voor de wijze waarop we de fysieke leefomgeving inrichten. We formuleren een antwoord op klimaatverandering, verduurzamen onze energievoorziening, willen de kwaliteit van leven in stedelijke omgevingen vergroten en bouwen meer woningen op een andere wijze dan voorheen. Door deze ontwikkelingen in onze (fysieke) leefomgeving ontstaan, in combinatie met deregulering, in hoog tempo nieuwe en complexere veiligheidsrisico's. Deze risico's hebben directe gevolgen voor de veiligheid van uw inwoners en ook voor de brandweezorg. Via deze brief willen we u informeren over nieuwe veiligheidsrisico's die wij signaleren. Tevens vragen wij u om bij relevante beleidsontwikkelingen en initiatieven in een vroeg stadium met ons in gesprek te gaan, zodat we samen kunnen bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving.

Op verzoek van de Bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (hierna: VGGM) deel ik met u in deze brief de belangrijkste ontwikkelingen en hun effecten op veiligheid. Voor een nadere duiding heb ik de presentatie zoals gegeven aan de commissie op 2 april 2025 bijgevoegd. Als VGGM werken we actief met deze thema's, zowel vanuit onze preventieve verantwoordelijkheden als binnen onze repressieve mogelijkheden. Dit betekent dat we continue kijken hoe we onze dienst- en hulpverlening op een adequate en effectieve wijze kunnen inrichten gezien de (nieuwe) risico's die we waarnemen in de fysieke leefomgeving.

Welke ontwikkelingen zien we om ons heen

We benoemen hierna de maatschappelijke en wetgevingsontwikkelingen die van invloed zijn op het werk van de brandweer.

Klimaatverandering

Het klimaat verandert, zoals blijkt uit studies van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) en de klimaatscenario's van het KNMI van 9 oktober 2023. Het KNMI stelt dat: "de frequentie, intensiteit, langdurigheid en de omvang van klimaatrisico's in grote mate toenemen.

Bovendien hebben klimaatrisico's vaak een domino-effect zoals uitval van vitale infrastructuur waardoor meerdere sectoren/belangen worden getroffen". Klimaatveiligheid is ook één van de vier thema's op de strategische agenda van het Veiligheidsberaad. Op deze agenda staan thema's die direct voortkomen uit de toenemende complexiteit en urgentie van de wereld waarin we ons bevinden. De verandering van het klimaat zien we onder meer terug in grootschalige natuurbranden in Drunen (2025), Ede (2014, 2025), Ouddorp (2022), De Peel en Herkenbosch (2020), Wateren (2018), Strabrechtse Heide (2010), Bergen (2009, 2010) en de overstromingen in Limburg, België en Duitsland in (2021).

Transitie in de bouwopgave

Door de woningbouwopgave in Nederland zien we zowel uitbreiding (verstedelijking), als intensievere benutting (verdichting) van de dorpen en steden. Het Gelders aanbod Nationale Woon- en Bouwagenda voorziet 105.000 nieuwe woningen in Gelderland tussen 2022-2030 waarvan 33.850 woningen in gemeenten binnen de VGGM. Deze opgave leidt tot meer hoogbouw en gestapeld ondergronds bouwen (parkeergarages), zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van het Rijnpark in Arnhem en de realisatie van hoogbouw in combinatie met het optoppen van bestaande gebouwen, zoals de verdichtingsopgave in Ede (Contourennotitie 2040).

Daarnaast zien we, in het kader van de energietransitie, een verandering naar duurzame biobased bouwmaterialen. De door het Rijk, provincies, gemeenten en bouworganisaties gesloten 'Green Deal Houtbouw' stelt als doel dat in 2030 20% van alle nieuwbouw in Nederland met hout of andere biobased materialen wordt gerealiseerd.

Congestie van infrastructuur

We zien verandering in de gebiedsontwikkeling en de infrastructuur. Meer woongebieden worden 'groener gemaakt' en ingericht met binnentuinen, wadi's en worden autoluw gemaakt. Wegprofielen worden smaller en in wijken verschijnen infiltratiekoffers en retentiekragen in bermen. Tegelijkertijd zien we verlaging van de snelheid op stroom- en gebiedsontsluitingswegen.

Deregulering

De invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) markeert een fundamentele verandering in het bouwtoezicht. Waar voorheen gemeenten en de brandweer gezamenlijk een belangrijke rol speelden in het proces van vergunningen en toezicht, verschuift die verantwoordelijkheid naar private kwaliteitsborgers. Hierdoor vermindert de betrokkenheid van de brandweer bij advisering en toezicht tijdens de initiatief-, ontwikkel- en bouwfase.

Welke veiligheidsrisico's levert dit op?

Door deze ontwikkelingen veranderen bestaande risico's en worden nieuwe risico's geïntroduceerd. Daardoor verandert de context waarin wij ons werk doen, zowel in de advisering, voorbereiding als bij de incidentbestrijding.

Klimaatverandering

Een klimaatadaptieve inrichting maakt de leefomgeving weliswaar robuuster, maar introduceert ook nieuwe veiligheidsrisico's. Innovaties op het gebied van verduurzaming ontwikkelen zich vaak sneller dan wetgeving passende veiligheidsmaatregelen kan bieden. Om ook in de toekomst adequate brandweezorg aan onze inwoners te kunnen blijven leveren, vraagt dit een risicogerichte advisering en innovatieve oplossingen voor incidentbestrijding.

Transitie in de bouwopgave

De toepassing van duurzame en biobased (vaak brandbare) bouwmaterialen leidt tot snellere en onzichtbare branduitbreiding, meer rookontwikkeling en een grotere impact op de omgeving. Recente gebouwbranden aan de Joan Muyskenweg in Amsterdam en de Van Kinsbergenstraat in Arnhem (2023) tonen aan dat huidige preventiemaatregelen en brandweermaterieel voor deze verduurzaamde woningen ontoereikend zijn om veilig te kunnen bouwen én bestrijden. Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) heeft recente branden in woningen met een verduurzaamde gevel- en dakconstructie en in een opgetopt woongebouw onderzocht. Zie ook: [Leren van branden in de gebouwschil van woningen - Nederlands Instituut Publieke Veiligheid](#).

Congestie van infrastructuur

Door veranderende inrichting van woongebieden worden woningen en (woon)gebouwen moeilijker bereikbaar voor brandweermaterieel. Smallere wegprofielen en nieuwe waterbergende voorzieningen

beperken de opstelmogelijkheden voor zware brandweervoertuigen waardoor onze repressieve capaciteit vermindert. Onze capaciteit van blusvoertuigen voor brandbestrijding en hoogwerkers voor redding van mensen hebben immers geen onbeperkte inzetdiepte en reikwijdte.

Deregulering

Met de komst van de Wkb is sprake van verminderde betrokkenheid van de brandweer zowel in de advisering als in het toezicht op brandveiligheid. Deze verschuiving brengt significante risico's met zich mee voor de veiligheid. Na de vuurwerkramp in Enschede (2000) werd duidelijk hoe belangrijk integrale samenwerking, advies en toezicht zijn bij bouwprojecten. Deze ramp toonde aan dat versnippering van samenwerking, kennis en ervaring desastreuze gevolgen kan hebben. De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen dreigt nu juist weer tot diezelfde fragmentatie te leiden. Door de verminderde betrokkenheid van de brandweer wordt de integrale rol van de brandweer tussen risicobeheersing en incidentbestrijding doorbroken, terwijl juist nu een goede wisselwerking tussen deze twee aspecten cruciaal is voor een effectief en veilig brandweeroptreden.

Nieuwe risico's, andere benadering

De huidige opgaven van gebiedsontwikkeling en bouwprojecten hebben een levensduur van 40-60 jaar, waardoor de gevolgen van deze veranderingen langdurig zullen doorwerken. Deze geschetste veranderingen brengen nieuwe risico's met zich mee. Omdat ons brandweerwerk op straat complexer wordt, is de betrokkenheid van risicobeheersing belangrijker dan ooit. Dit vraagt om een integrale benadering en weging van beheersmaatregelen om ook in de toekomst adequate brandweezorg te kunnen blijven leveren.

Wat doen we al

Als brandweerorganisatie zetten wij ons dagelijks op verschillende (preventieve en repressieve) taakvelden in voor het realiseren van een veilige en gezonde leefomgeving. Dit doen we onder meer in onze ruimtelijke advisering, risicobeheersing, voorlichting en kennisontwikkeling. Zo delen we een leerfilm over biobased bouwmaterialen, bieden we publieksvoorlichting tijdens de Brandpreventieweken en via het Project [Veilig Huis Vinkie](#) ([Veilig huis vinkie - Brandweer](#)) ontwikkelen we leerprogramma's op basis van evaluaties van incidenten met nieuwe energiebronnen.

Tot slot

De complexiteit van de veiligheidsrisico's in onze samenleving neemt toe. Daarmee worden de uitdagingen voor een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving groter. Het is juist nu van groot belang dat we blijvend samenwerken. Graag willen we vroegtijdig de dialoog aangaan om in onze gezamenlijke aanpak, analyse en duiding van risico's rekening te houden met uw gemeentelijk perspectief en behoeften. Alleen op deze wijze kunnen we gezamenlijk anticiperen op de toekomstige uitdagingen en de veiligheid van onze inwoners. Heeft u naar aanleiding van deze brief vragen, dan kunt u ons bereiken via de contactgegevens bovenaan deze brief.

Met vriendelijke groet,

Anton Slofstra
Directeur brandweer